

Haagse tekortneurose

Auteur(s):

Vendrik, K.

*De auteur is financieel woordvoerder voor de tweede kamerfractie van GroenLinks***Verschenen in:**

ESB, 87e jaargang, nr. 4358, pagina 343, 3 mei 2002

Rubriek:

Prikkel

Trefwoord(en):

Het trendmatig begrotingsbeleid dreigt de komende kabinetsperiode in de vuilnisbak te belanden. Er is sprake van opmerkelijke eensgezindheid bij PvdA, D66, CDA en VVD over de vermeende noodzaak nooit meer een feitelijk tekort op de begroting te accepteren. Nu de overschotten van Zalm door de reeds uitgedeelde lastenverlichting en de huidige laagconjunctuur vrijwel zijn verdwenen, werpt deze nieuwe begrotingsnorm al een forse schaduw vooruit. In het laatste Centraal Economisch Plan prognosticeert het CPB bij ongewijzigd beleid een tekort van 0,5 procent van het bbp in 2003. Nemen de grote partijen hun afschuw voor feitelijke begrotingstekorten serieus, dan mogen zij de kiezers komend najaar gaan uitleggen dat in weerwil van de brede verontwaardiging over talrijke publieke tekorten (zorg, onderwijs, veiligheid, natuur en milieu) het dreigende begrotingstekort meteen in 2003 een bezuinigingsoperatie van ongeveer 2,5 miljard euro afdwingt, waarmee de helft van de financiële wensen van deze partijen al in de prullenbak ligt. Hebben PvdA en cda in de gaten waar hun nieuwe begrotingsnorm toe leidt?

Inconsistent is het zeker: ten tijde van de start van Paars I en Paars II werd uitgegaan van een feitelijk emu-tekort. Desondanks mocht een fors deel van de inkomstenmeevallers besteed worden aan lastenverlichting. Het wegwerken van het tekort had kennelijk niet de allerhoogste prioriteit. Nu ineens wel, terwijl we jaren van feitelijke overschotten achter de rug hebben met een spectaculair daling van de staatsschuldquote met dertig procent van het bbp als gevolg. Als de grote politieke partijen hun zin krijgen, zal alles moeten wijken voor een dreigend tekort.

Recentelijk heeft nota bene het imf minister Zalm gewaarschuwd, dat de nieuwe begrotingsregels die op het Binnenhof circuleren voor de komende kabinetsperiode de werking van de automatische stabilisatoren zullen belemmeren. De ondergrens voor het gehanteerde emu-saldo van nul procent is vanuit macro-economische optiek onverstandig, dixit het imf. Het komt niet vaak voor, maar ik geef het imf volkomen gelijk. Waarom dan toch deze Haagse tekortneurose?

Krap een jaar geleden bepleitte de Studiegroep Begrotingsruimte voortzetting van het trendmatig begrotingsbeleid, waarmee de conjuncturele invloed op het overheidsbeleid zoveel mogelijk wordt uitgebannen. Zij kwam wel met een aantal pikante wijzigingen: als basis voor het begrotingsbeleid zou een scenario met een kleinere voorzichtigheidsmarge dan in de era-Zalm moeten worden gehanteerd. Daarnaast deed de Studiegroep het uitstekende voorstel om

inkomstenmee- en tegenvallers uitsluitend te salderen met de staatsschuld en geen meevallers meer aan lastenverlichting te besteden. Daarmee maakte zij terecht een einde aan de procyclische lastenverlichting onder Paars. Omdat het feitelijke emu-saldo in een conjunctuurcyclus sterk kan variëren, stelde de Studiegroep een marge van nul tot drie procent voor, waarbuiten de scheiding tussen het budgettaire kader aanpassing behoeft.

Wat GroenLinks betreft mag de bandbreedte ruimer zijn en dient deze mee te bewegen met de afspraken over het saldo in het regeerakkoord. Pas wanneer het feitelijke saldo meer dan 1,5 procent afwijkt van het pad voor het structurele emu-saldo uit het regeerakkoord, kan aanpassing geboden zijn. Dat structurele overschot moet voldoende positief zijn om de aflossing van de staatsschuld veilig te stellen¹.

Het cda echter laat in weerwil van het advies van huiseconoom Lans Bovenberg de scheiding tussen inkomsten en uitgaven geheel los door slechts 75 procent van de inkomstenmeevallers aan de staatsschuld te besteden. Dat betekent dat telkens opnieuw onderhandeld moet worden over de mix van schuldreductie, lastenverlichting en uitgavenvermeerdering. Ook de PvdA koerst hier op af met een overschotnorm van één procent, waarboven alles open ligt. Met een smalle bandbreedte van nul tot één procent voor het feitelijk tekort begraven ook zij de facto het trendmatig begrotingsbeleid. CDA en PvdA keren dus gebroederlijk terug naar de chaos van het kabinet Lubbers-Kok, toen het feitelijke emu-saldo de maat aller dingen was.

Het hanteren van (strakke) feitelijke saldonormen beperkt de ruimte voor een trendmatig begrotingsbeleid aanzienlijk. Dat is macro-economisch gezien onverstandig, omdat het leidt tot herhaalde budgettaire operaties met een procyclisch karakter. Een dergelijke normering leidt in goede en slechte tijden tot budgettaire paniekvoetbal, waarvan kwetsbare sectoren als zorg en onderwijs al zo lang te lijden hebben.

Staatssecretaris van Financiën Bos zei ooit dat de aftrek van de hypotheekrente nooit publiekelijk ter discussie gesteld zal worden (hij bedoelde natuurlijk door de PvdA), maar op een achternamiddag in een achterkamertje 'geregeld' wordt. Deze eerlijke, maar onthutsende observatie geldt waarschijnlijk ook de Haagse tekortneurose. Doodsbang om als financieel ondeugdelijk te worden weggezet, overbieden

de grote partijen elkaar in verkiezingstijd met absurde begrotingsnormen. Voor het eerst hoop ik op een achterkamertje, waar het trendmatig begrotingsbeleid gered kan worden

---

1 GroenLinks komt uit op 0,6 procent in 2006. Hiermee is, onder de veronderstelling van een nominale groei van jaarlijks 4,5 procent, de staatsschuld in 2030 volledig afgelost.